

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE
CROATIAN BUREAU OF STATISTICS

PREPORUKE STRUČNIH OCJENITELJA I ODGOVARAJUĆE MJERE UNAPRJEĐENJA DRŽAVNOG ZAVODA ZA STATISTIKU

Preporuke stručnih ocjenitelja i mjere unapređenja Državnog zavoda za statistiku kao odgovor na preporuke

UPRAVLJANJE

- 1. Nadležna tijela trebala bi donijeti izmjene Zakona o službenoj statistici ili drugoga relevantnog pravnog akta koje bi osigurale jasne preduvjete za imenovanje i razrješenje ravnatelja Državnog zavoda za statistiku u skladu s Kodeksom prakse europske statistike. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 1.8.)***

Trenutno stanje:

Imenovanje ravnatelja DZS-a uređeno je člankom 51. Zakona o sustavu državne uprave (NN, br. 150/11.). Tim je zakonom uređena državna uprava Republike Hrvatske. Ravnatelja, kao čelnu osobu državne upravne organizacije, imenuje i razrješuje Vlada RH na prijedlog predsjednika Vlade. Sadašnji ravnatelj imenovan je na tu dužnost 2013., bez javnog oglasa za imenovanje. To imenovanje nema fiksni mandat.

DZS je pripremio prijedlog novog Zakona o službenoj statistici, koji uređuje niz područja u pravnom okviru službene statistike, koja je potrebno unaprijediti, uključujući izmjene koje se odnose na imenovanje ravnatelja, a koje se temelje na nedavnoj reviziji Uredbe (EK) br. 223/2009 o europskoj statistici. Prijedlog je poslan u službenu proceduru, koja obuhvaća i konzultacije s tijelima državne uprave i javnu raspravu. Vlada je razmotrila prijedlog i zatražila dodatne promjene. DZS je doradio prijedlog i trenutno provodi konzultacije s Ministarstvom uprave.

Mjera 1. Podnošenje prijedloga izmjena nacionalnoga pravnog okvira vezano za imenovanje ravnatelja Državnog zavoda za statistiku

DZS će nastaviti s pokrenutim postupkom nalaženja prihvatljivog rješenja za imenovanje i razrješenje ravnatelja Državnog zavoda za statistiku u kontekstu postojećega administrativnog sustava državne uprave.

Rok:

četvrto tromjesečje 2015.

Na rokove prihvatanja prijedloga od strane Vlade RH, a nakon toga i Hrvatskog sabora, mogli bi utjecati nadolazeći parlamentarni izbori.

2. Nadležna tijela trebala bi izmijeniti Zakon o službenoj statistici na način koji bi osigurao da Statistički savjet na odgovarajući način zastupa korisnike službene statistike. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 11.1. i Koordinacija)

Trenutno stanje:

Statistički savjet savjetodavno je tijelo za strategijska pitanja vezana za sustav službene statistike. Članak 16. Zakona o službenoj statistici navodi: "Savjet je savjetodavno i stručno tijelo za strategijska pitanja službene statistike, a osniva se u cilju osiguranja utjecaja korisnika, znanosti i šire javnosti na Program."

Članak 17. navodi zadatke Savjeta detaljnije. Savjet daje stručno mišljenje o strategijskim dokumentima i provedbenim planovima te o njihovu izvršenju. Također, daje mišljenja i prijedloge o "potrebi provođenja popisa, uvođenju, revidiranju ili ukidanju opsežnih statističkih istraživanja, infrastrukturnim projektima i financijskim sredstvima potrebnima za njihovo provođenje", o "prijedlogu zakona i drugih pravnih akata koji se odnose na aktivnosti ili nositelje službene statistike", o "slučajevima nedavanja podataka od strane tijela koja vode administrativne izvore podataka, a podaci iz tih izvora koriste se za potrebe službene statistike" te o "razvoju i promidžbi sustava službene statistike i međunarodnoj suradnji".

Savjet ima 19 članova (ZSS, članak 18.) i sastaje se mjesečno. Sadašnji članovi Savjeta imenovani su, a u nekim slučajevima ponovno imenovani, u veljači 2014. Popis institucija koje su u njemu zastupljene pokazuje dominantnost državne uprave u odnosu na druge skupine korisnika (odjeljak 3.). U skladu s time, SOT preporučuje uravnoteživanje članstva u Savjetu radi prikladnijeg zastupanja interesa korisnika.

Mjera 2. Podnošenje prijedloga izmjena Zakona o službenoj statistici nadležnim tijelima vezano za sastav Statističkog savjeta

DZS će podnijeti prijedlog izmjena Zakona o službenoj statistici nadležnim tijelima vezano za sastav Statističkog savjeta. Slijedom toga bit će imenovan novi Statistički savjet, a u skladu s izmjenama Zakona o službenoj statistici.

Rok:

četvrto tromjesečje 2015.

Na rokove prihvaćanja prijedloga od strane Vlade RH, a nakon toga i Hrvatskog sabora, mogli bi utjecati nadolazeći parlamentarni izbori.

3. DZS treba osigurati vidljivost djelovanja Statističkog savjeta objavljivanjem zapisnika s njegovih sjednica, mišljenja te drugih relevantnih dokumenata na svojoj web-stranici. (Kodeks prakse europske statistike, načelo 11. i Koordinacija)

Trenutno stanje:

Statistički savjet nije vidljiv. On nema ni svoju web-stranicu. Web-stranica DZS-a ne daje informacije ni o Savjetu ni o njegovim aktivnostima. Savjet ne objavljuje svoja mišljenja ili neke druge dokumente, a izjava o njegovoj viziji i misiji nije dostupna. Zapisnici sa sastanaka i donesena mišljenja raspoloživi su na intranetu DZS-a, ali se ne objavljuju na neki drugi način.

Mjera 3. Poboljšavanje vidljivosti Statističkog savjeta

DZS će objavljivati zapisnike, mišljenja i druge odgovarajuće dokumente Statističkog savjeta na svojoj web-stranici.

Rok:

četvrto tromjesečje 2015.

a nakon toga do 30 dana nakon svake sjednice Statističkog savjeta

KOORDINACIJA

4. Nadležna tijela trebala bi dopuniti Zakon o službenoj statistici kako bi se mogao uspostaviti Odbor nositelja službene statistike. (Koordinacija)

Trenutno stanje:

Prema Zakonu o službenoj statistici, DZS je glavni proizvođač, diseminator i koordinator hrvatskog sustava službene statistike. On ima i glavnu koordinacijsku ulogu u pripremanju Strategije razvitka službene statistike Republike Hrvatske te u pripremanju Programa statističkih aktivnosti, uključujući Godišnji provedbeni plan i Izvješće o izvršenju Godišnjega provedbenog plana. DZS također ima zadaću određivanja i praćenja provedbe standarda za druge nositelje službene statistike.

Osiguravanje dobre koordinacije na operativnoj razini, a ne samo na planskoj i programskoj razini, pretpostavlja uspostavu odgovarajućih sustava koji omogućuju djelotvornu razmjenu informacija između nositelja službene statistike.

Trenutačno, takva komunikacija provodi se na četiri načina: raspravama o Godišnjemu provedbenom planu i Izvješću o izvršenju Godišnjega provedbenog plana, formalnim sporazumima, u nekim slučajevima između DZS-a i drugih nositelja službene statistike, ad hoc metodološkim radnim grupama te bilateralnim kontaktima prema potrebi.

U organizacijskoj shemi DZS-a koordinacijom se bavi Samostalna služba za strategijski razvoj statističkog sustava. Ta služba koordinira planiranje i programiranje aktivnosti službene statistike, te vodi računa o konzultacijama i suradnji između nositelja službene statistike tijekom pripremanja strategijskih i radnih programa. Na primjer, Nacrt godišnjega provedbenog plana priprema se uz aktivno sudjelovanje drugih nositelja službene statistike. To je vrlo detaljan dokument u kojemu se nalaze strukturirane informacije o stotinama statističkih aktivnosti koje provode DZS i drugi nositelji službene statistike. Konzultacije o Nacrtu provode se s tijelima državne uprave i drugim korisnicima kako bi se u Nacrt uvrstili njihovi prijedlozi. Statistički savjet daje svoje viđenje tog dokumenta prije podnošenja u Vladinu proceduru, a slijedom nje na konačno prihvaćanje u Hrvatski sabor.

Mjera 4. Predlaganje uspostavljanja Odbora nositelja službene statistike

DZS će podnijeti prijedlog izmjena Zakona o službenoj statistici koje bi unijele niz poboljšanja pravnog okvira sustava službene statistike, uključujući uspostavljanje Odbora nositelja službene statistike, radi unaprjeđivanja koordinacije, poboljšavanja usklađenosti s KoP-om te jačanja identiteta i vidljivosti hrvatskog sustava službene statistike.

Slijedom toga bit će imenovan Odbor nositelja službene statistike, a u skladu s novim Zakonom o službenoj statistici.

Rok:

četvrto tromjesečje 2015.

Na rokove prihvaćanja prijedloga od strane Vlade RH, a nakon toga i Hrvatskog sabora, mogli bi utjecati nadolazeći parlamentarni izbori.

5. Zavod za statistiku će izraditi nacionalne smjernice , u skladu s europskim standardima, za razvijanje, proizvodnju i diseminaciju službene statistike te uspostaviti sustav za praćenje usklađenosti s tim smjernicama. (Koordinacija)

Trenutno stanje:

Članak 9. Zakona o službenoj statistici navodi zadaće DZS-a koje uključuju: "Određivanje, ažuriranje i održavanje metodoloških osnova, [...] praćenje primjene istih i davanje uputa ostalim nositeljima službene statistike o primjeni metodologije" te "Praćenje i provođenje kontrole kvalitete statističkih rezultata."

DZS pruža informacije o metodologiji i klasifikacijama drugim nositeljima službene statistike, ali SOT smatra da bi im trebao pružiti dodatnu pomoć u primjeni KoP-a. Trebalo bi pripremiti smjernice, u skladu s KoP-om, za izvještavanje o kvaliteti i metodološkim pitanjima, postupanje u slučaju pogrešaka i revizija, za izradu Kalendara objavljivanja statističkih podataka te za diseminaciju.

Mjera 5.1. Razvijanje i objavljivanje nacionalnih smjernica

Nakon uspostavljanja Odbora za sustav službene statistike Republike Hrvatske, rad na nacionalnim smjernicama bit će postavljen kao prioritetan. Nacionalne smjernice odredit će standarde i upute svim nositeljima službene statistike u pitanjima kvalitete i metodološkog izvještavanja. Smjernice će uključivati rješavanje pitanja pogrešaka, revizija, pravila za uspostavljanje kalendara objavljivanja i diseminacije te će biti objavljene na web-stranici DZS-a. Odboru će biti povjerena i zadaća ocjenjivanja usklađenosti s tim smjernicama te praćenje usklađenosti s KoP-om.

Rok:

kraj 2017.

Mjera 5.2. Uspostavljanje sustava za praćenje usklađenosti s nacionalnim smjernicama

DZS će uspostaviti sustav za praćenje usklađenosti s nacionalnim smjernicama.

Rok:

kraj 2018.

RESURSI

6. Nadležna tijela trebala bi osigurati da DZS ima dovoljno ljudskih resursa, u smislu broja ljudi i njihovih vještina, kako bi se moglo udovoljiti obvezama u proizvodnji europskih statistika. (Kodeks prakse europske statistike, indikatori 3.1. i 7.5.)

Trenutno stanje:

DZS je proteklih godina proveo impresivan slijed temeljitih reformi, od kojih su mnoge rezultirale znatnim koristima u smislu troškovne djelotvornosti i kvalitete podataka. Razvoj je bio osobito intenzivan u području povećanja korištenja administrativnih izvora podataka, uvođenja statističkih registara i razvoja integriranih informatičkih rješenja u standardiziranju i unaprjeđivanju statističkih procesa (uključujući prikupljanje podataka) te njihova dokumentiranja. Posljedica toga je rastuća potreba za većim brojem visokokvalificiranih djelatnika koji imaju vještine potrebne za funkcioniranje postojećih i daljnji razvoj novih procesa. Pritisak je osobito akutan u slučaju informatičara, koji moraju razvijati aplikacije i sustave u nizu statističkih područja, istodobno radeći na razvijanju novih informatičkih sustava i platformi te održavanju starih proizvodnih sustava. DZS ima samo djelomične ovlasti nad postupkom zapošljavanja, budući da su u okviru državne uprave zadane kvote za zapošljavanje.

Govoreći o ljudskim resursima, DZS je od 2010. imao znatna smanjenja. Između 2010. i 2013, broj djelatnika je smanjen za 12,2%. Nadalje, postoji neravnoteža u dobnoj strukturi DZS-a: 52% imaju više od 50 godina, a samo 4% je ispod 30 godina. Prosječna dob djelatnika je 49 godina. To može imati negativne efekte na kvalitetu i održivost statističkog sustava.

Mjera 6. Informiranje nadležnih tijela o stanju ljudskih resursa u Državnom zavodu za statistiku

DZS će informirati nadležna tijela o stanju ljudskih resursa u Državnom zavodu za statistiku usporedivši ih s rastućim opsegom zadaća i obveznih rezultata koji se očekuju od službene statistike, s naglaskom na europske statistike, tj. na zahtjeve koji proizlaze iz pravne stečevine EU-a u području statistike. DZS će, također, razraditi plan zamjenjivanja niza ključnih radnih mjesta koja će biti upražnjena zbog umirovljenja. Nadalje, DZS će nastaviti izvještavati o stanju svojih ljudskih i materijalnih resursa u izvješćima o izvršenju godišnjih provedbenih planova.

Rok:

kraj 2015.

7. Zbog povećanja razine stručnog znanja potrebnoga za proizvodnju kvalitetnih statistika, DZS treba uspostaviti i primijeniti sustav upravljanja ljudskim resursima koji bi obuhvaćao i neprekidno obrazovanje vlastitih djelatnika. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 7.6.)

Trenutno stanje:

U sklopu pretpristupnih aktivnosti DZS je povećao kompetencije nekih kategorija zaposlenika koji su bili izravno uključeni u ona područja na koja su bili usmjereni pretpristupni programi. Tako su svoja znanja i vještine unaprijedili informatičari, djelatnici koji se bave metodološkim područjima poput uzorkovanja i desezoniranja te djelatnici iz statističkih područja poput nacionalnih računa.

Sada bi prioritet trebalo biti održavanje i daljnje unaprjeđivanje postignute razine stručnosti te njezino prenošenje drugim djelatnicima radi podizanja opće razine stručnosti unutar ustanove. Iako je DZS izradio strategijski okvir za razvoj sustava upravljanja ljudskim resursima, još nije izradio politiku upravljanja ljudskim resursima koja bi se bavila kontinuiranom stručnom obukom.

Djelatnici koji se zaposle u DZS-u pohađaju edukacije koje organizira Državna škola za upravu. Posebne edukacije za statistička područja do sada su bila povezana s pretpristupnim projektima. U nekim slučajevima, tečajevi, radionice ili seminari bili su organizirani po određenim područjima za prenošenje znanja unutar DZS-a. DZS znatno koristi Europski program statističkih tečajeva (ESTP) za dodatnu edukaciju svojih djelatnika. U razdoblju 2012. – 2014. na 114 ESTP tečajeva sudjelovala su ukupno 232 djelatnika DZS-a. U istom razdoblju, djelatnici DZS-a sudjelovali su na 47 sastanaka Eurostatovih ciljnih skupina, a 7 osoba sudjelovalo je u programima stažiranja, u trajanju 4 – 6 mjeseci, u Luksemburgu, Španjolskoj ili Sloveniji, sve u sklopu IPA programa. .

Mjera 7.1. Razvijanje programa edukacija

Na temelju strateškog okvira za razvoj sustava upravljanja ljudskim resursima DZS će razviti program stalnih edukacija radi povećavanja razina znanja i vještina u specijalističkim statističkim područjima, horizontalnim statističkim područjima i informacijskim tehnologijama. Taj će se program razvijati na takav način da će se nadopunjavati s Europskim programom statističkih edukacija (ESTP) i s drugim mogućnostima educiranja u sklopu Europskoga statističkog programa. Njegova svrha je osiguravanje razina osnovnoga i specijalističkog znanja za nove djelatnike i djelatnike koji se rotiraju unutar DZS-a te naprednih razina znanja za iskusnije djelatnike.

To je velikim dijelom povezano s cjelokupnim povećanjem ljudskih i financijskih resursa, što ovisi o nadležnim tijelima, a provodit će se postupno. Prvi korak je razvijanje koncepta programa edukacija, njegove strukture i organizacije te procjenjivanje troškova.

Rok:

Kraj 2016.

Mjera 7.2. Provedba probnog programa edukacija

Sljedeći korak je provođenje probnog programa edukacija te osiguravanje sredstava za stalno educiranje.

Rok:

kraj 2017.

Mjera 7.3. Provedba stalnog programa edukacija

Daljnji korak je provedba stalnog programa edukacija.

Rok:
kraj 2018.

8. DZS treba izraditi srednjoročni plan zamjene sustava područnih ureda, npr. sustavom anketara koji rade iz svojih domova ili koji rade s udaljenog mjesta. (Kodeks prakse europske statistike, indikatori 3.1., 10.2. i 10.4.)

Trenutno stanje:

Relativno velik dio djelatnika DZS-a raspoređen je u decentraliziranim organizacijskim jedinicama. DZS ima 13 područnih ureda i 34 ispostave u kojima radi 151 djelatnik, ili 27% od ukupnog broja djelatnika.

Ta je struktura posljedica starijih načina rada, pri čemu se većina zadaća na područnoj razini odnosila na aktivnosti prikupljanja podataka (istraživanja na poduzećima, u kućanstvima i prikupljanje cijena) i na lokalnu diseminaciju podataka. Takve strukture sada postaju zastarjele zbog uvođenja novih tehnologija u diseminaciju podataka, povećane uporabe administrativnih izvora podataka, sve većeg provođenja telefonskog anketiranja uz pomoć računala te elektroničkih upitnika putem interneta.

Premda su područni uredi i dalje angažirani u prikupljanju podataka, ta ih aktivnost ne angažira u potpunosti: više od 20% nije uključeno u prikupljanje podataka, a oni koji jesu uključeni u to ne rade cijelo vrijeme na anketiranju. Zaista, DZS trenutačno se koristi uslugama povremenih anketara u ekvivalentu od 34 čovjek/godina, kako bi dopunila broj anketara iz područnih ureda.

DZS planira modernizirati prikupljanje podataka za poslovna istraživanja, što će omogućiti reorganizaciju područnih ureda i ispostava te njihovu specijalizaciju za prikupljanje podataka iz kućanstava.

DZS je razvio sustav CAI (anketiranje potpomognuto računalima), s funkcionalnim CATI centrom (telefonsko anketiranje potpomognuto računalima), koji koristi već niz istraživanja na kućanstvima te s funkcionalnim CMS sustavom (sustav za upravljanje anketama) za provođenje CAPI sustava (osobno anketiranje potpomognuto računalima) za glavna istraživanja na kućanstvima. DZS je razvio višegodišnji plan istraživanja na kućanstvima (do 2020.), temeljem raspoloživih informacija o europskim i nacionalnim potrebama.

Također, Ministarstvo uprave planira reorganizirati urede državne uprave u županijama, što može utjecati na budući razvoj područnih ureda DZS-a.

Mjera 8. Razvijanje srednjoročnog plana reorganizacije područnih ureda

DZS će razviti plan za reorganiziranje svojih područnih ureda i ispostava. U ovom trenutku zamišljeno je smanjenje broja ispostava kako bi se udovoljilo potrebama za planiranim osobnim i telefonskim anketiranjem pomoću računala (CAPI, CATI). DZS planira uspostaviti stalnu mrežu anketara i zadržati glavne područne urede s izmijenjenim zadaćama.

Srednjoročni plan razvit će se najkasnije do kraja 2016., a provodit će se od 2017. Puna provedba ovisi o promjenama u sustavu hrvatske državne uprave. DZS ne raspolaže instrumentima koji bi osigurali uvjete za potpunu provedbu srednjoročnog plana.

Rok:

kraj 2016.

9. DZS treba uvesti sustav postupaka i alata koji bi omogućio procjenjivanje troškova statističkih procesa i proizvoda. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 10.1.)

Trenutno stanje:

Sustav za praćenje utroška radnog vremena već je razvijen i koristi se za potrebe projekata koje financira EU, ali taj sustav zahtijeva temeljitu prilagodbu za integriranje u postojeći DZS-ov knjigovodstveno-računovodstveni sustav. Proširivanje sustava za praćenje utroška radnog vremena, koji se trenutno koristi za projekte koje financira EU, zahtijeva opsežne aktivnosti na prilagodbi sustava statističkim poslovnim procesima, kao i brojne organizacijske promjene, prilagodbu softvera koji se sada koristi te njegovo testiranje, prethodnu primjenu u sustav za praćenje troškova, s naglaskom na opće troškove te stavljanje novog sustava u redovnu upotrebu.

Zbog toga DZS nije u mogućnosti identificirati mjeru djelotvornosti u kojoj se raspoloživi resursi koriste te ne može poduprijeti zahtjeve za proračunskim sredstvima s dokazima, koji pokazuju razinu resursa potrebnih za proizvodnju kvalitetnih službenih statistika.

Jedan od važnih stupova politike upravljanja kvalitetom DZS-a vezan je za primjenu GSBPM modela koji je moguća osnovica za primjenu sustava praćenja troškova, pri čemu bi se resursi mogli klasificirati prema glavnim fazama Generičkoga modela statističkog poslovnog procesa. .

DZS trenutno razmatra iskustva drugih zemalja članica EU, koja bi mogla poslužiti kao primeri dobre prakse u praćenju troškova.

Mjera 9.1. Prilagođavanje postojećeg sustava za evidentiranje utroška radnog vremena Generičkom modelu statističkoga poslovnog procesa (GSBPM)

DZS će prilagoditi postojeći sustav evidentiranja utroška radnog vremena za projekte koje financira EU, statističkim poslovnim procesima temeljenima na GSBPM-u te razviti model troškovnog upravljanja.

Rok:
sredina 2017.

Mjera 9.2. Probna primjena sustava troškovnog upravljanja

DZS će primijeniti model troškovnog upravljanja i probno ga primijeniti, s naglaskom na troškove statističkih istraživanja te opće troškove.

Rok:
kraj 2017.

Mjera 9.3. Uspostavljanje sustava troškovnog upravljanja

DZS će uspostaviti sustav troškovnog upravljanja.

Rok:
kraj 2018.

10. Nadležna tijela državne vlasti trebala bi poduzeti potrebne korake koji bi omogućili DZS-u da zadrži vlastite prihode. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 3.1.)

Trenutno stanje:

DZS trenutačno ne može zadržati prihode nastale davanjem podataka (uključujući mikropodatke za znanstvenike) ili usluga te mora vratiti sve takve prihode u Ministarstvo financija. To djeluje destimulirajuće u odnosu na pružanje dobrih usluga jer se nastali dodatni troškovi ne mogu pokriti.

Vlastiti prihod u 2014. iznosio je oko 204 900 eura, što je 1,8% ukupnog proračuna DZS-a. SOT smatra da bi DZS-u trebalo dopustiti da zadrži dio tog prihoda koji se odnosi na usluge koje zahtijevaju dodatni rad. Time bi se DZS stimuliralo u pružanju dobrih usluga specijaliziranim korisnicima i znanstvenicima.

Mjera 10. Podnošenje prijedloga izmjena Zakona o službenoj statistici nadležnim tijelima vezano za zadržavanje vlastitih prihoda

DZS će podnijeti prijedlog izmjena Zakona o službenoj statistici koje bi unijele niz poboljšanja pravnog okvira sustava službene statistike, uključujući i mogućnost zadržavanja vlastitih prihoda, u svrhu korištenja tih financijskih resursa za stimuliranje djelatnika DZS-a, aktivnosti na razvijanju niza dodatnih usluga za korisnike te za unaprjeđivanje diseminacije podataka kao i općenite vidljivosti službene statistike.

Slijedom toga, a u skladu s novim Zakonom o službenoj statistici, DZS će moći zadržati vlastite prihode i koristiti se njima.

Rok:

četvrto tromjesečje 2015.

Na rokove prihvatanja prijedloga od strane Vlade RH, a nakon toga i Hrvatskog sabora, mogli bi utjecati nadolazeći parlamentarni izbori.

KVALITETA

11. DZS treba uspostaviti organizacijsku jedinicu za upravljanje kvalitetom te ojačati koordinaciju aktivnosti vezanih za kvalitetu u sustavu službene statistike. (Kodeks prakse europske statistike, načelo 4.)

Trenutno stanje:

DZS intenzivno radi na uspostavljanju okvira za razvoj sustava za kontinuirano ocjenjivanje i poboljšavanje kvalitete statističkih procesa i proizvoda. DZS provodi važan IPA projekt "Tehnička pomoć u poslovnim statistikama i dokumentiranju kvalitete". U sklopu tog projekta DZS je razvio nacrt dokumenta o Integriranom upravljanju kvalitetom. Taj je dokument strategija DZS-a za prihvaćanje načela kvalitete te opisuje instrumente i alate koji se razvijaju u DZS-u radi unaprjeđivanja kvalitete vlastitih statističkih procesa i proizvoda, u skladu s preporukama EU-a.

DZS postupno uključuje u Integrirani statistički informacijski sustav (ISIS) aplikacije koje su važne za upravljanje kvalitetom: središnji repozitorij metapodataka, sustav upravljanja metapodacima, glosar pojmova kvalitete, bazu indikatora kvalitete, alate za obradu istraživanja, instrumente za pretraživanje podataka i za tabeliranje te alat za upravljanje klasifikacijama. ISIS je djelotvoran centralizirani alat za standardizirano praćenje i izvještavanje o kvaliteti. S tim povezana Baza informacija o kvaliteti (DBQI) postaje ključni alat za ocjenjivanje kvalitete, dokumentiranje kvalitete i izvještavanje o kvaliteti za sva istraživanja u DZS-u. SOT prihvaća da je DZS usmjeren na pitanja kvalitete, ali još ne postoji djelotvoran sustav razmjenjivanja dobre prakse u pitanjima kvalitete unutar sustava službene statistike.

U DZS-u je 31. ožujka 2015. osnovana Radnu grupu za kvalitetu, koja će djelovati kao DZS-ovo koordinacijsko tijelo do uspostavljanja zasebne organizacijske jedinice za kvalitetu.

Mjera 11. Podnošenje prijedloga nadležnim tijelima za izmjenu organizacijske strukture radi uspostavljanja jedinice za upravljanje kvalitetom

Nakon prihvaćanja prijedloga za izmjenu organizacijske strukture, DZS će ustrojiti organizacijsku jedinicu sa zadaćom upravljanja kvalitetom u DZS-u te sudjelovanja u koordinacijskim aktivnostima u sustavu službene statistike za pitanja kvalitete.

Rok:

četvrto tromjesečje 2015.

12.DZS treba poduzeti mjere za uključivanje vanjskih stručnjaka, gdje je to prikladno, kod revizije ključnih statistika. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 4.4.)

Trenutno stanje:

DZS ima službu za internu reviziju koju trenutačno čine dvije osobe, odgovorne za provođenje redovitih financijskih i statističkih revizija. Služba slijedi međunarodne revizijske standarde i nacionalne propise i smjernice koje izrađuje Ministarstvo financija. Interne revizije provode se prema strategijskim i godišnjim planovima internih revizija. Sadašnji Strategijski plan internih revizija obuhvaća razdoblje 2014. – 2016., a godišnji planovi usklađeni su s navedenom višegodišnjom strategijom, vodeći se procjenama rizika.

Kada je DZS počeo provoditi ocjene kvalitete, aktivnosti su uglavnom bile više usmjerene na financijske nego na statističke procese. Do sada je nekoliko statističkih istraživanja ili aktivnosti bilo predmetom revizijskih aktivnosti, iz kojih su nastala revizijska izvješća za interne potrebe. Revizijska izvješća rezultiraju detaljnim akcijskim planovima s unaprjeđenjima.

Trenutno se provode interne revizije u nekoliko statističkih područja.

Mjera 12.1. Razvijanje plana internih revizija u koje mogu biti uključeni i vanjski stručnjaci

U četvrtom tromjesečju 2015. DZS-ova Samostalna služba za internu reviziju pripremit će, na temelju procjene rizika, Strateški plan internih revizija za 2016. – 2018. te Godišnji plan internih revizija za 2016. S obzirom na raspoloživo vrijeme, financijska sredstva i ljudske resurse, procijenjeno je da je godišnje moguće provesti pet internih revizija. U skladu s rangiranjem statističkih procesa u odnosu na procjenu rizika, DZS može uključiti i vanjske eksperte za revizije ključnih statističkih procesa. Ocijenjeno je da je moguć angažman jednoga vanjskog eksperta godišnje. Interne revizije uključivat će vanjske stručnjake pod uvjetom da su raspoloživi, da je osigurano financiranje te da je potreba za njihovim angažmanom opravdana u odnosu na postojeća znanja i vještine u DZS-u.

DZS-ova Samostalna služba za internu reviziju do kraja 2016. razvit će plan internih revizija koje mogu zahtijevati uključivanje vanjskih stručnjaka, uz osiguravanje potrebnog financiranja u tu svrhu.

Rok:

kraj 2016.

Mjera 12.2. Uključivanje vanjskih stručnjaka u interne revizije, gdje je to prikladno

Očekuje se da će se prve interne revizije s uključivanjem vanjskih stručnjaka provesti najkasnije do kraja 2017.

Rok:

kraj 2017.

13. DZS treba provesti sveobuhvatnu sigurnosnu reviziju svoje informatičke infrastrukture uzimajući u obzir međunarodne standarde. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 5.5.)

Trenutno stanje:

DZS je vlasnik svoje informatičke infrastrukture i uglavnom je sam i održava. Središnje komponente su smještene na dvije DZS-ove lokacije u Zagrebu. DZS-ova politika informatičke sigurnosti, koja je objavljena na intranetu, uređuje pravila za uporabu računala. Dodatni raspoloživi dokumenti su DZS-ov Pravidnik o pristupu povjerljivim statističkim podacima i dokumenti o fizičkoj, tehničkoj i informatičko-organizacijskoj zaštiti.

Svi sustavi su pod stalnim nadzorom djelatnika DZS-a, ali vanjske sigurnosne revizije se ne provode.

Mjera 13. Angažiranje vanjske revizije sigurnosti informatičke infrastrukture

DZS planira, u suradnji s hrvatskim Zavodom za sigurnost informacijskih sustava, provesti vanjsku reviziju sigurnosti informatičke infrastrukture, prema međunarodnim standardima. Revizija je planirana prije Popisa stanovništva 2021.

Do kraja 2016. DZS će pripremiti plan angažiranja vanjske revizije sigurnosti informatičke infrastrukture, uz osiguravanje potrebnog financiranja. Očekuje se da će najkasnije do sredine 2018. doći do angažiranja vanjske revizije sigurnosti informatičke infrastrukture.

Rok:

Sredina 2018.

KORISNIČKE USLUGE

14. DZS treba redizajnirati svoju web-stranicu i poboljšati njezin izgled, navigaciju i upotrebljivost. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 15.2.)

Trenutno stanje:

U travnju 2015. DZS je proveo istraživanje o zadovoljstvu korisnika. Nekoliko je aspekata dobilo pozitivne ocjene: na primjer, statistike DZS-a smatraju se vrlo kvalitetnima, a korisnici su vrlo zadovoljni uslugama koje im pružaju djelatnici DZS-a. Međutim, iz istraživanja je vidljivo da je razina zadovoljstva vrlo niska u odnosu na dizajn, navigaciju i upotrebljivost web-stranice, pri čemu su korisnici bili osobito kritični zbog ograničenog broja statistika raspoloživih u bazama podataka. Trenutno se radi na redizajnu DZS-ove web-stranice u svrhu unapređivanja izgleda, navigacije i upotrebljivosti.

Mjera 14. Dizajn nove DZS-ove web-stranice

DZS će dizajnirati novu web-stranicu u svrhu poboljšavanja njezina izgleda, navigacije i upotrebljivosti.

Rok:

do kraja 2016.

15.DZS treba proširiti obuhvat baza podataka na svojoj web-stranici tako da budu uključeni barem svi podaci statističkih publikacija; podaci bi trebali biti raspoloživi u što kraćem roku nakon objavljivanja publikacije, a u idealnom slučaju istodobno. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 15.2.)

Trenutno stanje:

DZS se koristi široko prihvaćenim softverom PC-Axis (izvorno je razvijen u švedskoj statistici, koji sada zajednički održavaju nordijske zemlje) za diseminiranje statistika putem interaktivnih tablica. Međutim, obuhvaćen je samo ograničen raspon statističkih područja, a čak i u tim slučajevima obuhvat je prilično ograničen.

Stručno-ocjenjivački tim smatra da bi DZS trebao težiti davanju podataka iz svih statističkih publikacija, kao i iz drugih publikacija, tamo gdje je to prikladno, u obliku baza podataka na svojoj web-stranici. Trebalo bi provoditi strogi centralizirani nadzor kojim bi se osigurala strukturiranost podataka na način koji bi s korisničkog stajališta bio najkorisniji .

Nadalje, DZS objavljuje statistike u bazama podataka nakon objavljivanja statistika iz odgovarajućih publikacija. Podatke bi trebalo objavljivati istodobno i u publikacijama i u bazama podataka kako bi korisnici mogli podatke koristiti iz bilo kojega od tih izvora u trenutku objavljivanja, a u skladu sa svojim potrebama.

Mjera 15.1. Planiranje proširivanja obuhvata baza podataka na web-stranici te osiguravanje odgovarajućeg financiranja

DZS će kontinuirano širiti obuhvat baza podataka na svojoj web-stranici radi omogućivanja pristupa svim podacima za svoje korisnike, ne samo podacima u statističkim priopćenjima, a koliko god je to moguće i u ostalim statističkim publikacijama, već i u formi baza podataka na web-stranici. Kada je to moguće provesti, podaci u priopćenjima i bazama podataka bit će objavljeni istodobno kako bi se korisnici mogli koristiti podacima u trenutku objavljivanja iz bilo kojeg od tih izvora, a u skladu sa svojim potrebama.

DZS će do kraja 2016. razviti plan proširivanja obuhvata baza podataka na svojim web-stranicama te osigurati financiranje potrebno u tu svrhu.

Rok:

kraj 2016.

Mjera 15.2. Proširivanje obuhvata baza podataka na web-stranici

Očekuje se da će baze podataka, koje treba objaviti na web-stranici, biti razvijene do sredine 2017. te objavljene prije kraja 2017.

Rok:

kraj 2017.

16.DZS treba poboljšati komentare u svojim statističkim publikacijama te osigurati da sve publikacije imaju dobro odabrane naslove. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 15.1.)

Trenutno stanje:

Rezultati statističkih istraživanja objavljuju se prvi put u priopćenjima. Priopćenja su ključna komponenta diseminacije koja pružaju najnoviju informaciju medijima i drugim korisnicima. Ona su objektivna i napisana na konzistentan način, s promjenama brojki i postotaka, što informaciju može učiniti teškom za shvatiti. Tekst je u novim priopćenjima obično isti, a samo se brojke mijenjaju.

DZS ne prakticira stavljanje naslova u statistička priopćenja.

Mjera 16. Moderniziranje statističkih priopćenja

DZS će raditi na poboljšanju svojih statističkih priopćenja kako bi ih napravio informativnijima. DZS planira uvesti opširnije komentare u najvažnija priopćenja, čime bi postala razumljivija široj javnosti. Komentari će uključivati osvrte na prikazane podatke i sadržavati zanimljive činjenice o komponentama rasta, strukturi i odnosima prema ranijim razdobljima. DZS će također uvesti praksu davanja jasnih naslova statističkim priopćenjima, radi privlačenja pozornosti, poticanja korisnika da nastave s čitanjem i povećavanja vjerojatnosti da će priopćenje zadobiti pozornost medija. Kao preduvjet, DZS će uvesti edukaciju djelatnika uključenih u pripremanje priopćenja.

Rok:

kraj 2016.

17.DZS treba proširiti svoj Kalendar publikacija uključivanjem datuma objave baza podataka na svojoj web-stranici. U slučaju da dođe do kašnjenja objavljivanja, treba staviti odgovarajuće objašnjenje. (Kodeks prakse europske statistike, indikatori 6.5. i 13.4.)

Trenutno stanje:

DZS objavljuje unaprijed interaktivni Kalendar objavljivanja na svojoj web-stranici. Objavljuje se u listopadu i obuhvaća publikacije predviđene za objavljivanje u sljedećoj godini. Dizajniran je dobro i omogućuje korisnicima lagani pristup informaciji o očekivanim publikacijama te pristup nedavno objavljenim podacima. Lako se dođe do podataka o svim publikacijama predviđenim po svakom danu, tjednu ili mjesecu.

Međutim, Kalendar ne obuhvaća statistike objavljene u bazama podataka na web-stranici. Kako je već ranije napomenuto, samo dio statistika iz publikacija objavljuje se u bazama podataka, a podaci se objavljuju u bazama podataka s kašnjenjem. Zbog toga korisnici ne znaju kada se objavljuju podaci u bazama podataka.

Mjera 17.1. Kalendar objavljivanja proširen na baze podataka

DZS će istodobno objavljivati priopćenja i baze podataka na svojoj web-stranici, a u slučajevima u kojima to nije moguće, DZS će proširiti Kalendar objavljivanja objavljivanjem baza podataka na svojoj web-stranici.

DZS će pripremiti plan proširivanja obuhvata baza podataka na svojoj web-stranici te osigurati financiranje u tu svrhu.

Rok:

kraj 2016.

Mjera 17.2. Uključivanje baza podataka u Kalendar objavljivanja

Vodeći se Revizijskom politikom DZS-a i kriterijima navedenima u njoj, DZS će navoditi obrazloženja u slučajevima kašnjenja objavljivanja.

Slijedom provedbe mjere 17.1. očekuje se da će Kalendar objavljivanja biti proširen i objavljivanjima baza podataka.

Rok:

kraj 2017.

Mjera 17.3. Navođenje objašnjenja u slučaju kašnjenja

Istodobno s mjerom 17.2. DZS će navoditi objašnjenja u slučaju kašnjenja.

Rok:

kraj 2017.

18.DZS treba objaviti svoje programske dokumente (diseminacijsku politiku, politiku povjerljivosti, revizijsku politiku) na svojoj web-stranici. (Kodeks prakse europske statistike, indikatori 5.4., 8.6. i 15.1.)

Trenutno stanje:

DZS ima interni programski dokument o diseminaciji – Pravilnik o diseminaciji službene statistike. On obuhvaća načine diseminacije, različite vrste statističkih publikacija, ulogu Kalendara objavljivanja publikacija, korištene komunikacijske kanale (uključujući društvene mreže), mogućnosti za izradu posebnih analiza, pravila za ispravljanje pogrešaka u objavljenim statistikama te mjeru u kojoj se engleski jezik koristi u statističkim rezultatima. Taj programski dokument o diseminaciji nije dostupan korisnicima.

Slično tome, postoji interna dokumentacija o zaštiti statističke povjerljivosti tijekom prikupljanja podataka, njihove obrade i diseminacije, ali nijedan programski dokument o povjerljivosti nije dostupan korisnicima (osim dokumenta o pristupu povjerljivim statističkim podacima za znanstvene svrhe).

DZS ima revizijsku politiku u nekim statističkim domenama poput nacionalnih računa, kratkoročnih statistika, i PRODCOM-a. Iako je nacrt sveobuhvatne revizijske politike već pripremljen, a koji obuhvaća područja poput načina revidiranja sezonskih vremenskih serija, još nije u uporabi niti je dostupan javnosti.

Mjera 18. Objavljivanje glavnih programskih dokumenata

Nakon dovršetka programskih dokumenata o diseminacijskoj politici, politici povjerljivosti i revizijskoj politici, DZS će ih objaviti na svojoj web-stranici.

DZS će svaki dovršeni dokument objaviti zasebno, nakon što budu dovršeni, a najkasnije do kraja 2016. Svi navedeni dokumenti trenutačno postoje u obliku nacrt. Budući da su međusobno usko povezani, treba ih objaviti istodobno.

Rok:

kraj 2016.

19.DZS treba objaviti izvješća o kvaliteti na svojoj web-stranici za sve svoje statističke proizvode; ta izvješća trebaju biti u skladu s međunarodnim standardima, a linkovi na izvješća trebaju se nalaziti na svim odgovarajućim statističkim stranicama. (Kodeks prakse europske statistike, indikatori 4.3., 15.6. i 15.7.)

Trenutno stanje:

DZS je uspostavio Bazu kvalitete (DBQI), koja je predstavljena SOT-u tijekom posjeta. DBQI postat će glavni alat za ocjenjivanje, dokumentiranje i izvještavanje o kvaliteti za DZS-ove statistike. Ta baza obuhvaća brojčane (indikatore kvalitete) i opisne informacije. Ona sadržava iscrpni popis informacija o kvaliteti temeljenih na dvije strukture Europskoga statističkog sustava (ESS) — Euro-SDMX strukturi metapodataka (ESMS) i ESS Strukturi standardnog izvještavanja o kvaliteti (ESQRS). Budući da sadržava sva polja iz obje strukture, može se koristiti (ako su unesene sve varijable) za generiranje izvješća o kvaliteti i metodologiji na temelju Jedinstvene integrirane strukture metapodataka (SIMS) ili bilo kojeg njezina podskupa. Baza kvalitete postupno se popunjava podacima iz različitih istraživanja, a manji broj standardnih izvješća o kvaliteti objavljen je na DZS-ovoj web-stranici. Izvješća sadržavaju podskupove varijabli iz DBQI, uključujući pravne osnove, klasifikacije, definicije, obuhvat, populaciju, uzoračke i neuzoračke pogreške, razinu neodaziva i imputiranja, pravodobnost, usporedivost i opterećenje izvještajnih jedinica.

Mjera 19. Izvješća o kvaliteti na web-stranici DZS-a

DZS će na svojoj web-stranici objaviti izvješća o kvaliteti za sva svoja statistička istraživanja. Ta izvješća trebaju biti u skladu s međunarodnim standardima, a linkovi na ta izvješća bit će navedeni na web-stranicama odgovarajućih statistika.

DZS će do kraja 2015. dovršiti postojeći nacrt plana za objavljivanje izvješća o kvaliteti na DZS-ovoj web-stranici. Taj će se plan realizirati postupno, kako se izvješća o kvaliteti budu pripremala, provjeravala i verificirala kumulativno kako slijedi: 20% do kraja 2016., 45% do kraja 2018. i 100% do kraja 2019.

Rok:

kraj 2019.

20.DZS treba unaprijediti usluge prema ovlaštenim znanstvenim istraživačima osiguravanjem pristupa mikropodacima s udaljenog mjesta te osiguravanjem odgovarajuće standardizirane dokumentacije o skupovima podataka i varijablama. (Kodeks prakse europske statistike, indikatori 15.4. i 15.5.)

Trenutno stanje:

DZS omogućuje pristup povjerljivim mikropodacima za znanstvene svrhe. To je uređeno Zakonom o službenoj statistici (članak 65.), a provodi se potpisivanjem posebnog ugovora između DZS-a i ovlaštenoga znanstvenika ili znanstvene institucije. Trenutačno su moguća dva načina pristupa mikropodacima. Znanstvenici mogu koristiti sigurnu sobu u DZS-u u Zagrebu, ili im se podaci mogu poslati na zaštićenome mediju. U ovom drugom slučaju podaci su anonimizirani (pomoću softvera μ -ARGUS koji je razvila nizozemska statistika) radi zaštite od neovlaštenog objavljivanja.

Mjera 20. Poboljšane usluge ovlaštenim znanstvenicima

DZS će kontinuirano raditi na poboljšavanju metapodataka za skupove podataka koji su na raspolaganju znanstvenicima, dajući im time odgovarajuću standardiziranu dokumentaciju o skupovima podataka i varijablama. DZS će uspostaviti odgovarajuću sigurnosnu infrastrukturu. Time će DZS znanstvenicima omogućiti pristup mikropodacima s udaljenog mjesta na siguran način.

Rok:

kraj 2017.

21.DZS treba uspostaviti stalna korisnička vijeća za ključna statistička područja. (Kodeks prakse europske statistike, indikator 11.1.)

Trenutno stanje:

Konzultacije s korisnicima u Hrvatskoj provode se na različite formalne i neformalne načine. Glavni komunikacijski kanal je Statistički savjet iako su (ili bi trebale biti) njegove rasprave na visokoj strategijskoj razini. Korisnici imaju mogućnost komentirati nacрте strategija i programa koji se objavljuju na DZS-ovoj web-stranici. Istraživanje zadovoljstva korisnika iz travnja 2015. koje je bilo unaprijeđena verzija istraživanja prvi put provedenoga u 2013., dalo je korisne povratne informacije i komentare širokog raspona korisnika. DZS namjerava ponavljati to istraživanje godišnjom dinamikom. Postoje različite radne grupe. Postoje i mnogi bilateralni kontakti s glavnim korisnicima te mnogi neformalni kontakti s povremenim korisnicima.

Korisničke grupe uspostavljaju se, na ad hoc bazi, poput grupe za metodologiju nacionalnih računa (ESA 2010).

Mjera 21.1. Istraživanje mogućnosti za uspostavljanje korisničkih vijeća

DZS će uspostaviti stalna korisnička vijeća koja će se sastajati jedanput do dvaput na godinu, za ključna statistička područja.

DZS će istražiti mogućnosti za uspostavljanje realnog broja stalnih vijeća korisnika, za pojedina statistička područja, do kraja 2015.

Rok:

kraj 2015.

Mjera 21.2. Uspostavljanje stalnih korisničkih vijeća

Očekuje se da će konzultacije s korisnicima i uspostavljanje stalnih korisničkih vijeća biti dovršeni najkasnije do kraja 2016.

Rok:

kraj 2016.

Mjera 21.3. Konzultacije s korisnicima ostvarene

Stalna korisnička vijeća bit će uspostavljena i redovne konzultacije s korisnicima ostvarene najkasnije do kraja 2017.

Rok:

kraj 2017.

OPTEREĆENJE IZVJEŠTAJNIH JEDINICA

22.DZS treba proširiti prikupljanje podataka putem elektroničkih upitnika na sva poslovna istraživanja za koja je to moguće učiniti. (Kodeks prakse europske statistike, načela 9. i 10.)

Trenutno stanje:

Strateški plan DZS-a za 2014. – 2016. identificirao je elektroničko prikupljanje podataka kao važnu metodu smanjivanja opterećenja poslovnih subjekata kao izvještajnih jedinica. Prednosti prikupljanja podataka iz poslovnih subjekata putem interneta povećana su djelotvornost i kvaliteta podataka, skraćeno vrijeme provedbe istraživanja i smanjenje opterećenja izvještajnih jedinica. Iskustvo pokazuje da izvještajne jedinice preferiraju internetsko anketiranje uz pomoć računala (CAWI) u odnosu na papirnate upitnike, čime se dodatno smanjuje osjećaj opterećenosti kod izvještajnih jedinica.

DZS je znatno napredovao u korištenju CAWI za poslovna istraživanja: poslovni subjekti sve više pružaju podatke putem online-aplikacija dostupnih na DZS-ovoj web-stranici. Trenutačno se CAWI koristi za 19 istraživanja, a taj se broj povećava u skladu s raspoloživim resursima.

Mjera 22. Prikupljanje podataka pomoću interneta

DZS će proširiti prikupljanje podataka pomoću interneta na sva poslovna istraživanja za koja je to prikladno.

Rok:

kraj 2018.

23. DZS treba sustavno mjeriti opterećenje izvještajnih jedinica u svim istraživanjima te izvještavati o trendovima na godišnjoj razini. (Kodeks prakse europske statistike, načelo 9.)

Trenutno stanje:

Nekoliko aktivnosti DZS-a odnosi se na smanjivanje opterećenosti izvještajnih jedinica kod popunjavanja upitnika. Korištenje administrativnih izvora podataka povećano je tijekom nekoliko proteklih godina, a u idućim će godinama i dalje rasti. Internetsko prikupljanje podataka se širi (Poglavlje 4.2.6.1), a planira se i uspostavljanje registra uzoraka zbog smanjivanja opterećenosti i pravednijeg rasprostiranja opterećenosti na sve poslovne subjekte pa se u tom smislu provode i neka testiranja upitnika.

Trenutačno se opterećenost mjeri samo u nekim istraživanjima. To se radi uključivanjem pitanja o vremenu utrošenome na popunjavanje upitnika, uključujući i vrijeme utrošeno na prikupljanje traženih informacija iz poslovne dokumentacije. Računaju se prosječne vrijednosti (koristeći više medijan nego prosjek, jer bi povremene ekstremne vrijednosti mogle utjecati na procjene) koje analiziraju osobe koje provode istraživanje, no ne izvještava se o opterećenosti.

Mjera 23. Mjerenje opterećenja izvještajnih jedinica

DZS će mjerenje opterećenja izvještajnih jedinica proširiti na sva statistička istraživanja za koja to ima smisla. Informacije o opterećenju izvještajnih jedinica bit će raspoložive na DZS-ovoj *web*-stranici.

Rok:

kraj 2019.